

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34

KBK: 122.215.148

T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: “GRAND KONDOR PRINT”, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor

S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.

M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.

M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.

D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yuqori pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

10. Mitchell, D. (2021). What Really Works in Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies. London: Routledge.

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA PEDAGOGIK YONDASHUVLAR

G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi

Innovatsion texnologiyalar universiteti dotsent v.b, P.f.f.d(PhD)

Guliston davlat universiteti doktoranti

E-mail: maftunaganieva97@gmail.com

Orcid: 0009-0006-0375-0407

Annotatsiya: Ta'lim jarayonida o'qituvchining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu maqolada o'qituvchining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish masalalari xususida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Mantiqiy fikr, ijodiy qobiliyat, intellektual salohiyat, ta'lim tizimi, pedagog.

Pedagogik faoliyatning mantiqiylik prinsipiga asoslanishi bu nafaqat oddiygina g'oyalarni nozik ifodalash yoki o'z nuqtai nazariga obyektiv ishonirish, balki ushbu jarayonda o'quvchilarni o'rganish va ular bilan birgalikda qarorlar qabul qilish demakdir. Agar, ushbu nuqtai nazardan qaralsa, bu xususiyat o'quvchi ishonchni qozonish, o'zaro tushinishga erishish va to'g'ri yondoshuvni izlash, muhim dalillarni taqdim etish va munosabatlarni o'rnatishdan iborat. Shu jihatdan ham bo'lajak boshlanng'ich sinf o'qituvchilarini mantiqiy fikrlashga tayyorlash bu uning kompetentlik darajasida kasbiy va ijodiy faoliyatida o'quvchilar bilan munosabat o'rnatish, ta'lim jarayonini yaxshi bilish, o'quvchilarni eshitish va ularning manfaatlarini hisobga olgan holda o'zini tutish, hisobdorlikni oshirish, notiqlik san'atida jozibador bo'lish demakdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'qituvchi o'z o'quvchilari bilan shunday munosabat o'rnatishi kerakki, undan manfaatdorlik barcha uchun tegishli ekanligini ular anglashlari lozim. Shuning uchun o'qituvchi o'z nuqtai nazarini o'quvchilarga ko'rgazmali shaklda, rangba rang, kutilmagan, hayotdan olingan voqealar va misollar asosida tushintirishi va mahoratli usta sifatida uning his tuyg'ularini sezishi unga to'g'ri munosabat bildirga olishi muhim hisoblanadi. Bu boshlang'ich sinf yosh toifasidagi o'quvchilarning atrof muhitni tasavvuran va materialistik nuqtai nazaridan anglashlari uchun o'qituvchi tomonidan beriladigan amaliy yordam hisoblanadi. Bunday holatda o'qituvchi o'z aqliy faoliyatini chamalay olishi o'rni kelganda fikrlarni soddalashtirgan holata va ba'zida esa, aksincha ularni real shaklda tashqariga chiqarib berishi kerak.³¹

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mantiqiy fikrlashga tayyorlash dastavval bo'lajak kadrlar misolida davlat va jamiyat buyurtmasiga hamda talabalarning kasbiy ehtiyojlariga mosligini ta'minlashda ularning individual xususiyatlari va imkoniyatlarini amalga oshirishda mustaqil bilim olish, o'z-o'zini rivojlantirishi va o'z-o'zini namoyon qilishiga yordam beradi. Shu bilan birga bu faoliyat jarayonida ularda nazariy yondashuvlar, shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy, faoliyatli, kommunikativ-kognitiv kabi nazariy yondashuvlarni amalga oshirishda uzluksizlik va differensial, modul, o'zaro ta'sir, refleksivlik, ilmiy-metodik kuzatuv tamoyillariga asoslangan holda uning mazmuni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Mantiqiy fikrlash asosida o'qituvchi o'quv mazmunini ijtimoiy buyurtma asosida modulli shakllantirish, o'quv materialini o'zlashtirishda loyihalash texnologiyalaridan foydalanish, o'z kasbiy rivojlanishida ilmiy-metodik kuzatuvni amalga oshirish, ta'lim shakllarini individuallashtirish va uzluksizligini ta'minlaydi.³²

Shu nuqtai nazardan qaraganda, "O'qituvchi faoliyatidagi eng muhim narsa nima?" degan savolga aynan ushbu jihatning shakllanganligi munosib javob bo'la oladi. Mantiqiylik har bir masalada xususan pedagogic jarayonda ham muhim jihat ekanligi va bunga – o'qituvchilarni o'rgatishning ahamiyati sohada yo'naltirilgan ta'limning ko'zlangan masalalarni aniq hal etishga imkon yaratadi. O'qituvchi ma'lum hayot yo'lini bosib tizimli tarzda ushbu pog'onaga, ya'ni o'rgatish darajasiga yetib kelgan shaxsdir. Ammo o'quvchilarning o'rganishi kerak bo'lgan narsalar, qonuniyatlar esa

³¹ Akramov A.A. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak o'qituvchilarda fuqarolik pozitsiyasini rivojlantirishning tashkiliy-metodik asoslarini takomillashtirish: Ped.f.n. ... dis. – T.: TDPU, 2016.

³² Ашуров М.О. Миллий тарбия асослари. – Самарканд: СамДУ, 2014. – Б. 100.

cheksiz ko'p – eng muhimi, ular hodisa va predmetlarga nisbatan to'g'ri tushunchalarni o'z ongida hosil qila olishi, shaxsiy fikr-mulohazalar, g'oyalarga ega bo'lishi shuningdek mehnatdan qochmaslikka, ongli, samarali, ijodkorona va mas'uliyat bilan mehnat qilishga o'rganishlari lozim. Bugungi kunda o'qituvchilar oldiga qo'yilayotgan talab ham shu: o'quv-tarbiya jarayonini muntazam takomillashtirib borish, ta'lim, tarbiya bilan bog'liq, rivojlantiruvchi va, albatta, amaliy masalalarni sifatli hamda majmualiy tarzda hal etish zaruratidir. Bularning barchasi o'rgatishga intilish izlanishga undaydi.

O'qituvchi har bir o'quvchisining maksimal darajadagi faolligini, ayniqsa, jadal fikrlay olish qobiliyatini o'stirishni ta'minlovchi ish shakllarini izlashi, yangi ko'rgazmali qurollar yaratish, yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash yo'lida ish olib borishi shart. Shu tariqa u yangi ish usullari, o'yinlar, juftlikda, guruhlarda faoliyat yuritishdan foydalanish uchun o'quvchilarning hayoti, ularni o'rab turgan real borliq bilan bevosita bog'liq original, qiziqarli vaziyatlarni topishi, o'rgatayotgan fani haqiqatan ham muloqot tili, o'zaro fikr almashish vositasi bo'ladigan shart-sharoitlarni yaratishi joiz. Bu esa dars jarayoniga chuqur o'ylangan, butun usuliy tizimga muvofiq bo'lgan o'zgarishlar kiritilishini talab qiladi. O'qituvchining bu yo'nalishdagi amaliy mehnati o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi va ularda shakllangan mantiqiy tafakkur saviyasida o'z natijasini ko'rsatadi va bular uyg'un holatda, chinakam ijodiy faoliyatga aylanib ketishi kerak, shundagina u har ikkala tomonda qoniqish hissini paydo qiladi. Faoliyat orqali biz muayyan maqsadga, natijaga erishishni istaymiz. Shuning uchun o'qituvchilarning shaxsiyatida bu kabi jihatlarni shakllantirish ularning kelgusi faoliyatida obyekt bo'lmish o'quvchilarga ular nimalarga erishganliklarini namoyish etish, o'z yutuqlarini tuyish imkonini berish, shu tariqa keyingi hatti-harakatlarga rag'batlantirish, ularni o'z ishlari va o'rtoqlari faoliyatini nazorat qilishga yordam beradi. Hozirgi kundagi zamonaviy ta'lim sferasida kadrlar tafakkurini va mantiqiy fikrlash qobiliyatini yaratish va bu yo'nalishdagi aniq maqsadli ishlar turli shakldagi umumlashtirish-takrorlash darslari bilan emas, balki yangicha pedagogik texnologiyalar orqali amalga oshirilishi darkor. Ushbu ishlar hozirgi kunda kadrlar malakasini oshirish va qayta tayorlash institutlarida bajarilishiga qaramay umumiy tahlillar bu tizimning yangi o'zgarishlarga muhtojligini ko'rsatib bermoqda.

O'qituvchining mahorati va dunyoqarash shakliga qarab o'quvchilar ham kuzatish, anglash, takrorlash, eslab qolish, fikr yuritishga o'rganadilar, shuningdek,

birgalikda bajargan ishlaridan quvonadilar, hayratlanadilar, xafa bo'ladilar, baholaydilar, xulosa chiqaradilar, yakun yasaydilar. Bunda o'qituvchining mantiqiy yondashuvi va emotsional holati nihoyatda muhim ahamiyatga ega, chunki bolalar uning o'zlari bilan birga yashayotgani, ishlayotgani, o'ylayotganini ko'rib turadilar. Xuddi shuningdek, o'quvchilar uyda ham bu ishlarini davom ettirishlari kerak, shunga yarasha uy vazifalari oladilar, aqliy faoliyatning u yoki bu usullarini mashq qildirishni nazarda tutadigan topshiriqlarni bajaradilar. Dars jarayonida o'zlashtirganlarini uyda takrorlashlari tavsiya qilinadi, ularning egallagan bilimlari, orttirgan ko'nikmalari tekshirilib, baholanadi.

Aytish joziki, mantiqiy fikrlashga murabbiylarning metodik o'rgatilishi o'quvchilarda aqliy faoliyat yo'llarini shakllantirish bo'yicha olib borilgan ishlar samaradorligini sezilarli darajada o'zgartiradi va o'z natijalarini beradi: ular o'zlarini fikr yuritadigan, faol harakat qiladigan shaxs sifatida anglaydilar, o'qish katta iroda kuchini talab qiladigan og'ir mehnat ekanini tushunadilar. Darslar ularni o'ylash, mulohaza yuritish, ongli ravishda mehnat qilish, mantiqiy fikrlash, darsga dastlabki daqiqalardan oq kirishish, tanaffus haqida unutib, ishlashga o'rgatadi.

NATIJALAR

Hozirgi kunda ta'lim tizimida bo'lajak kadrlar va amalda faoliyat olib borayotgan pedagog xodimlarda mantiqiy tafakkurni shakllantirish metodik jihatdan o'z uslubiy va amaliy xususiyatlariga ega. Chunonchi, o'qituvchilarni mantiqiy-aqliy faoliyat yuritishga o'rgatish jarayonida ularning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi. Bu ular o'quvchilarga beradigan vazifalarini mustaqil hal etish yo'llarini izlashlariga o'rgatish uchun ham muhim bo'lib: isbotlash, asoslash, ishontirishga, o'z fikrlarini hayajon bilan obrazli ifodalash, hodisalarni voqelik bilan, o'z hayotiy tajribasi bilan taqqoslash, biror axborot topish, uni tushunish, unga o'z munosabatini bildirish imkonini beradi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining bu kompetensiyani yuzaga chiqara olishi shubhasiz ularning keng dunyoqarashini shakllantirishga, shu barobarda ma'naviy sifatlarni tarbiyalashga ham ko'maklashadi.

Amaliyotdan ma'lumki, guruhlarda ishlash bilim darajasi turlicha bo'lgan o'quvchilar uchun foydali bo'lib, ularning fikrlash-so'zlash faoliyatini jadallashtirishning samarali shakllaridan biri sanaladi. U o'qituvchiga har bir o'quvchini faoliyatga jalb etish, ijodiy faolligini oshirish, leksik-grammatik

materiallarning mustahkam o'zlashtirilishini ta'minlash imkonini beradi, bilim va ko'nikmalar, malakalar darajasini ancha ko'taradi, o'rganilayotgan tilda muloqot qilish uchun sharoit yaratadi. Guruhli ish tarbiyaviy ahamiyatga ham ega: ish yuzasidan o'zaro muomala qilishga, jamoa oldidagi mas'uliyatni his etishga, umumiy ish uchun jon kuydirishga, do'stlar ishonchini oqlashga, ishonchli sherik bo'lishga, qat'iyatlilikka, o'z harakatlarini, o'rtoqlari faoliyatini to'g'ri baholashga, talablarni qabul qilib, ularga bo'ysunishga o'rgatadi. O'qituvchilarning o'zlari bilan bu tajribani amlga oshirish bugungi kunda ham o'z natijasini berib kelmoqda.

MUHOKAMA

O'qituvchilarni guruhlarda ishlashga o'rgatish uchun o'rgatuvchi o'qituvchi ko'pincha ta'lim muassasasida taklif etilgan yoki o'zi ishlab chiqqan o'yin shaklidagi topshiriqlardan foydalanadi. U o'quvchilarni o'z rollariga jiddiy tayyorlanishga, nutq shakli, hajmi, savodxonligiga, uning hissiy jihatlariga ahamiyat berishga, o'z "qahramonlari" xulqini aks ettirishga undaydi. Agar o'qituvchi dastlabki paytlarda guruhli ishni tashkil etish uchun juda ko'p ishlasa, keyinroq bular mustaqil tarzda bajariladigan bo'ladi, ularni tashkil etish ekspertlar zimmasiga yuklanadi. Guruhlarda muntazam ishlash o'quvchilarni muloqotli vaziyatlarni mustaqil ravishda tuzishga o'rgatadi. Odatda, bular tabiiy hayotiy vaziyatlar bo'lib, o'yin jarayonida o'quvchilarning mantiqiy saviyasi va intellektual layoqati namoyon bo'ladi, faolligi oshadi.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida mantiqiy fikrlash qobiliyatlari zahirida tadqiqotchilik va qisman ijodkorlik jihatlarini ham alohida sanab o'tish lozim va bu kompetensiyasi asosiy komponentlarining shakllanganlik mezonini sifatida quyidagilar asoslandi:

- mantiqiylik kompetensiyasini egallashga ijobiy munosabat, tadqiqotchilik faoliyati (kognitiv komponent) sohasiga oid bilimlarni egallash, asosiy yaratuvchilik va onglik ko'nikmalarini (texnologik komponent) namoyon bo'lishi;

- psixologo-pedagogik tadqiqotlar tahlili asosida mantiqiy fikrlash omillari yoki kompetensiyasi asosiy komponentlarining quyidagi ko'rsatkichlari aniqlandi va asoslandi:

– boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari mantiqiy fikrlash qobiliyatining kompetensiya sifatida boshlang'ich ahamiyatini anglash va buni o'zlashtirishga ehtiyoj hamda obyektiv dunyoqarash ko'nikmalarini qo'llash (motivatsion komponent);

– pedagogik faoliyati sohasidagi tabiatning nazariy bilimlar va ularni anglangan holda qo'llanilishi (kognitiv komponent);

– mantiqiy xarakteridagi o'quv-kasbiy topshiriqlarni bajarishda asosiy tadqiqotchilik ko'nikmalarini mustaqil va muvaffaqiyatli namoyon bo'lishi (texnologik komponent);

– ushbu qobiliyat yoki kompetensiyasi aniqlangan komponentlari, ularning ko'rsatkichlari va ularga mos mezoniy tavsiflar asosida, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida mantiqiy fikrlashning tayyorlash kompetensiyasi shakllanganligi va tafakkurning mantiqiy sayqallanishini boshlang'ich faoliyatidagi ahamiyatini tushunish;

– mantiqiy fikrlashni o'rganishga bo'lgan ehtiyojning mavjudligi.

Shuningdek, hozirgi vaqtga kelib boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mantiqiy fikrlashga metodik tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari mavjud va bu vazifani bajarish maqsadida interfaol o'qitish metodlarining (“Ilmiy munozara”, “Innovatsion loyiha”, “Dolzarb muammolar tahlili”) pedagogik imkoniyatlari aniqlashtirilgan.

Olib borilgan tahlillarga asoslanib boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida shakllantirilishi muhim sanalgan mantiqiy fikrlash kompetensiyasi tuzilmasi quyidagi komponentlardan iborat ekanligi aniqlandi: motivatsion, kognitiv, texnologik (1-jadval). Motivatsion komponent boshlang'ich ta'limi o'qituvchilarining atrof-olamga, borliqqa, kishilarga, o'ziga va o'zining shaxsiy imkoniyatlariga motivatsion-qadriyatli va emotsional-hissiy munosabatlar tizimini o'z ichiga oladi.

XULOSA

Ushbu sohada olib borilgan ishlar va ilmiy tadqiqotlarni o'rganish davomida quyidagi xususiyatni aniqlash imkoni paydo bo'ldi, ya'ni mantiqiylik omili namoyon bo'lish faqat faoliyat jarayonida yuz berishi mumkinligidan kelib chiqqan holda, kompetensiya va faoliyat tushunchalari o'rtasida uzviy o'zaro aloqa mavjudligi asoslandi va “mantiqiy fikrlash” o'z mazmuniga mos fikr mulohazalarga boy qarama-qarshiliklar va asosiy pedagogic faoliyatida namoyon bo'ladi degan xulosa chiqarildi.

Mantiqiylik kompetensiyasidagi ushbu komponent bilish faolligiga ehtiyojni, kognitiv to'siqlarni bartaraf etishga qobiliyatlikni namoyon etishga, shuningdek nazariy va empirik tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazishda ularning ilmiy faoliyatdagi emotsional munosabatlarini aniqlashga imkon beradi. Kognitiv komponent bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi ongida olamning ilmiy manzarasini shakllantirishni kafolatlaydi, ularni bilish faoliyatiga dialektik yondashuv bilan qurollantiradi. Mantiqiy mulohaza faoliyati uchun bu quyidagi xarakteristikalar va xususiyatlarda o'z aksini topgan:

- ✓ tafakkurning ushbu funksiyasini amalda qo'llay olishi;
- ✓ atrof-olamni his qilish, savollar berish, hodisalarning asoslari va sabablarini qidirish, savol bo'yicha o'z nuqtai nazarini yoki tushunmaganligini bildirish;
- ✓ olingan ma'lumotlarni obdon tahlil qilish va xulosalarni shakllantirish.

Texnologik komponent mantiqiy fikrlashga oid quyidagi xususiy ko'nikmalarini (mo'ljal ola bilish, muammolilik, maqsadni shakllantirish, rejalashtirish, o'z ustida faoliyat va tadqiqot jarayonida ma'lumotlarni qidirish va interpretatsiyalash) o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maftuna, G. (2021). Effective ways to Use Triz (The Theory of Inventive Problem Solving) in Elementary School. Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT, 9, 85-88.
2. Ganieva, M. (2023). EMPOWERING LOGICAL THINKING IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH TIPS TECHNOLOGY. In Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education (Vol. 1, No. 12, pp. 62-63).
3. Maftuna, G. (2023). SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF METHODOLOGICAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR LOGICAL THINKING. Modern Science and Research, 2(10), 91-94.
4. Ganiyeva, M. (2023). INNOVATION TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA, O'QUVCHILARNI MANTIQUIY FIKRLASHGA O'RGATISHNING, SHAKL, METOD VA VOSITALARI. Scienceweb academic papers collection.

5. Ganiyeva, M. (2024). PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR METHODICAL PREPARATION OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS FOR LOGICAL THINKING. Science and innovation, 3(B5), 178-182.
6. Тумашева О. М “О методической компетентности учителя / Вестник К Г П У им. В.П. Астафьева. Методика преподавания. 2009.
7. Uzoqova L.P. Mahsus fanlarni muammoli o'qitish texnologiyasi. – T.: Fan, 2013. – 144 b.
8. Usmonova E.Z. O'quvchilarda mustaqil tafakkurni qanday shakllantirish mumkin? – T.:Pedagogika va psixologiya ilmiy-ommabop nashri, 2000. – B.36
9. Витярис Витилиус, Владимирская О.Д. Центр обучения взрослых: новый этап развития. //Организация и управление. 2007. с.21-24.
10. Воронщиков С.Г. Учебно-познавательная компетентность школьников: опыт системного конструирования. // Завуч. Управление современной школой. - №6. – 2007. с. 81-97.
11. Xoliqov A.A. Pedagogik mahorat. – T.: “Tafakkur-bo'stoni” nashriyoti. 2011.
12. Xoshimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi . -T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2005
13. Yo'ldoshev J., Hasanov S. Pedagogik texnologiyalar.– T.: “Moliya-iqtisod” nashriyoti, 2009.
14. Yo'ldoshev J.G'. Xorijda ta'lim. –T.: Sharq, 1995.
15. Zunnunov A.va boshqalar. Pedagogika tarixi / –T.: Sharq, 2000
16. O'qitishda o'yinli texnologiyalardan foydalanish | infoCOM.UZ.

**MAKTABGACHA KATTA YOSHDAGI BOLALARNI INTELLEKTUAL
QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Jo'rayeva Dilafrō'z Shuxrat qizi

Guliston davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

+998972454113

dilikoziimbek@gmail.com

	PRIMARY SCHOOL TEACHERS	
80	Suyarova Aziza Xurshid qizi. PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PREPARING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO DEVELOP PUPILS' COMMUNICATIVE COMPETENCIES	949
81	To'raqulova Malohat Bahodir qizi. BO'LAJAK TARBIYACHILARNI METODIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBALARI VA TEXNOLOGIYALARI	956
82	Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING REFLEKSIV YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH MODELI	959
83	Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	962
84	Azima Sayfullayeva. SHAXSGA YO'NALTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA 5-7-SINF O'QUVCHILARINING MA'NAVIY-AXLOQIY SIFATLARINI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI	965
85	<i>Zakiryayeva Durdona Nazar qizi.</i> ZAMONAVIY TA'LIM PARADIGMASIDA MAKTAB O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	968
86	Rahmonova Madinabonu. 5E MODEL ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINI TAYYORLASHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH	970
87	Baxranova Xumora Sadirdinovna ZAMONAVIY TALABLAR ASOSIDA MAKTAB O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISH ISHLARINI TASHKIL QILISH	971
88	Otaqulova Mohinur. BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	973
89	H.O. Abdullayeva. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYACHILARINI TAYYORLASHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH.	974
90	Oripova A'lo O'ktam qizi. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OILA HAMKORLIGI AHAMIYATINING RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL ETILISHI.	979
91	Ashirova Sojida Baxromovna, Ergashova Dilafro'z. MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYACHILARIDA IQTISODIY TUSHUNCHALARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	985
92	<i>Xafizova Umida Jo'raboy qizi.</i> KOMPETENTSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING INKLYUZIV TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH	988
93	<i>Xafizova Umida Jo'raboy qizi</i> PEDAGOGIK OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING INKLYUZIV TAYYORGARLIGINI KOMPETENTSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MODELI	991
94	G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA	996

	PEDAGOGIK YONDASHUVLAR	
95	Jo'rayeva Dilafro'z Shuxrat qizi. MAKTABGACHA KATTA YOSHDAGI BOLALARNI INTELLEKTUAL QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	1003
96	Ergashqulov Boburjon Nusratillayevich. TALABALAR IJTIMOIIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING PSIXOLOGIK OMILLARI	1008
97	Sharapova S.D, Ergashqulov Boburjon Nusratillayevich. SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING TALABALAR IJTIMOIIY FAOLLIGIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI	1012
98	Hasanov Rustamjon Erkinjon o'g'li. XXI ASR KO'NIKMALARI: 4-SINFDA STEAM VA KREATIV FIKRLASHNING INTEGRATSIYASI	1015
99	Nizamov Alisher Bayazovich TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	1019
100	Sulaymanova Nigora Olimjon qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA O'QUV-BILUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRUVCHI ELEKTRON TA'LIM PLATFORMALARINI MODERNIZATSIYA QILISH	1023
101	Toshpulatova Ma'mura Ismoilovna. PEDAGOG KADRLAR TAYYORLASH JARAYONIDA METODIK TAYYORGARLIKNING ZAMONAVIIY TENDENSIYALARI VA ILMIY-PEDAGOGIK YONDASHUVLAR	1028
102	Muxitdinova Nodira Mamalatifovna. BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIKA DARSLARI ORQALI O'QUVCHILARNING MANTIQUIY TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISH USULLARI	1032
103	Toshpulatova Ma'mura Ismoilovna. O'QITUVCHI TAYYORLASH TIZIMIDA METODIK TAYYORGARLIKNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY VA MILLIY TAJRIBALAR TAHLILI	1035
104	Садыкова Альбина Венеровна. ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ БЕЗОПАСНОГО ПОВЕДЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ	1039

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.